

Erasmus+ programma un iekļaušana

Erasmus+ programma veicina iekļaušanu un daudzveidību visā, ko tā dara, un tā ir svarīga katrā Erasmus+ projekta posmā, īpaši dalībnieku atlases laikā.

Galvenā mērķa grupa ir cilvēki ar mazākām iespējām dzīvē, kas nostāda viņus nelabvēlīgākā situācijā salīdzinājumā ar viņu līdzbiedriem attiecībā uz dalību programmās un/vai izglītības un apmācību sistēmās. Šie cilvēki var nonākt šādā situācijā viena vai vairāku atstumšanas faktoru dēļ. Eiropas Komisija ir noteikusi **astoņas šķēršļu grupas** (vairāk informācija [Erasmus+ programmas vadlīnijās](#)).

INVALIDITĀTE

Fiziski, garīgi, intelektuāli vai maņu traucējumi, kuri mijiedarbībā ar dažādiem šķēršļiem var kavēt personas pilnvērtīgu un lietderīgu līdzdalību vienlīdzīgi ar citiem.

VESELĪBAS PROBLĒMAS

Veselības traucējumi, tostarp smagas slimības, hroniska saslimšana vai jebkāda ar fizisko vai garīgo veselību saistīta situācija, kura neļauj iesaistīties programmā.

AR IZGLĪTĪBAS UN APMĀCĪBAS SISTĒMĀM SAISTĪTI ŠĶĒRŠĻI

Personas, kurām **dažādu iemeslu dēļ ir sarežģīti gūt rezultātus izglītības un apmācības sistēmās, priekšlaicīgi mācības pārtraukušās personas, jaunieši, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, mazkvalificēti pieaugušie**. Šos sarežģījumus, kuru iemesls var būt arī personiski apstākļi, lielākoties izraisa tāda izglītības sistēma, kas rada ierobežojumus un/vai pilnvērtīgi neievēro personas konkrētās vajadzības.

EKONOMISKIE ŠĶĒRŠĻI

Ekonomiski nelabvēlīgi apstākļi, piemēram, zems dzīves vai ienākumu līmenis, parādi, vajadzība strādāt paralēli mācībām, atkarība no sociālās drošības sistēmas, ilgstošs bezdarbs, nestabila ekonomiskā situācija vai nabadzība, kļūšana par bezpajumtnieku u.c.

KULTŪRAS ATŠĶIRĪBAS

Migranti, bēgļi, nacionālās vai etniskās minoritātes, zīmju valodas lietotāji vai cilvēki ar valodas adaptācijas un kultūras integrācijas grūtībām.

SOCIĀLIE ŠĶĒRŠĻI

Tos var radīt **sociālās adaptācijas grūtības, ierobežotas sociālās prasmes, augsta riska uzvedība, sociālā atstumtība, likumpārkāpumu vai atkarību pieredze, kā arī sarežģīti ģimenes apstākļi** – piemēram, ja persona ir bārenis, bez vecāku aprūpes, dzīvojusi aprūpes iestādē, ir pirmais ģimenē, kurš vairākās paaudzēs iegūst izglītību, aprūpē vecākus, brāļus un māsas vai ir spiesta pelnīt iztiku ģimenes uzturēšanai.

AR DISKRIMINĀCIJU SAISTĪTI ŠĶĒRŠĻI

Var būt saistīti ar dzimumu, vecumu, etnisko izcelsmi, reliģisko piederību, uzskatiem, seksuālo orientāciju, invaliditāti vai dažādu faktoru kombināciju.

ĢEOGRĀFISKIE ŠĶĒRŠĻI

Personas no attāliem vai nomaļiem lauku reģioniem vai reģioniem, kuros ir mazāk attīstīta pakalpojumu infrastruktūra.

IETEIKUMI godīgai un līdztvērtīgai projekta dalībnieku atlasei mācību mobilitātēm

Šie ieteikumi ir vispārīgi un pēc nepieciešamības pielāgojami atbilstoši izglītības sektoram, konkrētajam projektam un mobilitātes veidam.

DALĪBNIEKU ATLASĒS PROCESS

- **Veiciet atlases procesu ar cieņu, vienkāršību un stingru konfidencialitāti attiecībā uz kandidātu sniegto sensitīvo informāciju.** Nodrošiniet dalībniekiem ar mazāk iespējām nepieciešamo atbalstu, vienlaikus vienmēr aizsargājot viņu personisko privātumu un cieņu. **Šāda pieeja vairo uzticēšanos un mazina bažas par nevēlamu izcelšanu.**
- **Pārredzamība un informētība:** atlases kritērijiem jābūt skaidri definētiem un publiski pieejamiem dažādos kanālos (iestādes intranetā, tīmekļa vietnē, e-pastos, informācijas lapās, sociālajos medijos) jau pirms atlases procesa sākuma.
- **Dokumentācija:** jānodrošina rūpīga procesa dokumentēšana, tostarp pieteikumu saņemšana, vērtēšana, klasifikācija un gala atlases lēmums, lai garantētu caurspīdīgumu un taisnīgumu.
- **Lēmumu pieņemšana:** vēlams, ka atlases lēmumus pieņem neatkarīga komisija, ja nepieciešams, iesaistot sadarbības organizāciju speciālistus.
- **Objektivitāte:** nav pieļaujams, ka dalībnieku atlase balstās uz radniecības saitēm, personīgām attiecībām vai jebkādām citām subjektīvām priekšrocībām – atlases process jāveic objektīvi, caurskatāmi un taisnīgi, nodrošinot vienlīdzīgas iespējas visiem pretendentiem.
- **Pašizpaušme:** dodiet iespēju pieteikties dažādos formātos, piemēram, rakstiski (eseja, anketa), mutiski (intervija) vai vizuāli (video, prezentācija).
- **Iepriekšēja informācija par atbalsta instrumentiem:** pirms atlases procesa sākuma jāinformē par Erasmus+ iekļaušanas atbalsta instrumentiem un finansējumu, lai mazinātu potenciālo dalībnieku bažas par to, ka piedalīties būtu, piemēram, pārāk sarežģīti vai dārgi.
- **Nodrošiniet savlaicīgu un skaidru komunikāciju par atlases rezultātiem visiem kandidātiem** (gan apstiprinātajiem, gan noraidītajiem).

DALĪBNIEKU ATLASĒS KRITĒRIJI UN IETEIKUMI

- **Universāli un specifiski kritēriji:** ja nepieciešams, atlasī veiciet, apvienojot universālus (sekmes, motivācija, iekļaujošie aspekti, izaugsmes potenciāls u.c.) un projekta specifiskus kritērijus. Piemērojiet daudzveidīgas vērtēšanas metodes – skaitlisko punktu sistēmu, jā/nē pieeju vai kombinētu modeli, atkarībā no kritēriju būtības.
- **Līdzsvars:** kritērijus vērtējiet līdzsvaroti, nodrošinot, ka neviens no tiem, piemēram, sekmes, nav dominējošs pār citiem.
- **Kvotas un izņēmumi:** noteiktām dalībnieku grupām (piemēram, ar īpašām vajadzībām, sociālām grūtībām vai no mazāk pārstāvētām kopienām) var piemērot kvotas vai izņēmumus, lai veicinātu iekļaušanu un līdzdalību.
- **Iespējas:** nodrošiniet, lai dalībnieki ar dažādām mācību un dzīves vajadzībām tiktu godīgi izvērtēti un viņiem būtu reālas iespējas piedalīties. Dažādi veselības un sociālie apstākļi var ietekmēt spējas, sekmes un iesaisti, tāpēc atlasei nevajadzētu balstīties tikai uz mācību rezultātiem. Tā vietā izmantojiet daudzveidīgus kritērijus, līdzsvarojošot esošos sasniegumus ar izaugsmes potenciālu, personīgajām vajadzībām un citām būtiskām iezīmēm.
- Atlases kritēriji var atšķirties atkarībā no **mobilitātes veida**. Piemēram, ilgtermiņa mobilitātēs ieteicams papildu uzmanību pievērst dalībnieku gatavībai patstāvīgai dzīvei svešā vidē (stresa noturība, spēja lūgt palīdzību, adaptācijas prasmes). Šie aspekti nav obligāti izslēdzoši, taču tie var palīdzēt izvērtēt atbalsta vajadzības un sagatavošanas apjomu.

NEDISKRIMINĒJOŠI ATLASĒS PRINCIPI

Lai nodrošinātu patiesi iekļaujošu atlasī, jāizvairās no kritērijiem, kas nepamatoti ierobežo dalībnieku iespējas vai sniedz priekšrocības tiem, kuri spēj tos izpildīt. Šādi ierobežojoši faktori var būt:

- **Finansiālās barjeras:** prasība veikt dalības iemaksas vai līdzmaksājumus var liegt piedalīties dalībniekiem ar ierobežotiem resursiem.
- **Ģimenes apstākļu ierobežojumi:** prasība kļūt par viesģimeni vai uzņemt viesus no partnerorganizācijām nedrīkst būt obligāts nosacījums.
- **Iepriekšēja starptautiskā pieredze:** pēc iespējas priekšroku dodiet tiem, kuriem šī būtu pirmā starptautiskā pieredze.
- **Augstas prasības akadēmiskajiem sasniegumiem, valodu zināšanām vai ārpusklasses aktivitātēm:** atlasī veiciet, balstot uz līdzsvarotu vērtējumu, nevis tikai izcilību noteiktās jomās.
- **Sarežģītas pieteikšanās procedūras:** nodrošiniet vienkāršu un saprotamu pieteikšanās procesu, izvairoties no nepamatotiem tehniskiem vai administratīviem šķēršļiem.

Attiecībā uz *Erasmus+* finansējumu horizontālās prioritātes "Iekļaušana un daudzveidība" ietvaros, mācību mobilitātes (KA1) projektos ir pieejami šādi atbalsta veidi šķēršļu mazināšanai:

Nemiet vērā, ka jūsu projektā piemērojamas tās likmes, kas norādītas attiecīgā projekta iesniegšanas gada programmas vadlīnijās.

AUGSTĀKĀ IZGLĪTĪBA

Individuālā atbalsta piemaksa (*top-up*) studentiem un neseniem absolventiem, kuriem ir mazāk iespēju:

- 250 EUR/mēnesī par ilgtermiņa mobilitāti;
- 100 EUR vai 150 EUR par visu mobilitātes periodu par īstermiņa mobilitāti (atkarībā no mobilitātes ilguma).

Iekļaušanas atbalsts organizācijām: izmaksas, kas saistītas ar mobilitātes darbību organizēšanu dalībniekiem, kuriem ir mazāk iespēju - 125 EUR par dalībnieku.

Piešķiršanas noteikums – pamatojoties uz to dalībnieku skaitu, kuriem ir mazāk iespēju un kuri saņem papildu atbalstu iekļaušanas atbalsta kategorijā, pamatojoties uz faktiskajām izmaksām.

Iekļaušanas atbalsts dalībniekiem: papildu finansiāls atbalsts dalībniekiem ar fiziskās vai garīgās veselības traucējumiem vai citiem veselības traucējumiem, lai sniegtu iespēju piedalīties mobilitātē un sagatavošanās vizītēs, kā arī viņu pavadošajām personām - 100 % **no attiecināmajām izmaksām**. Par konkrētām iespējām augstākās izglītības iestādēs (All) lūdzam griezties pie *Erasmus+* koordinatora attiecīgajā All.

Piešķiršanas noteikums – projekta īstenotājs iesniedz un pamato, valsts aģentūra izskata un apstiprina vai noraida pieprasījumu, ja tas nav pienācīgi pamatots.

Iekļaušanas atbalsts organizācijām: izmaksas, kas saistītas ar mobilitātes darbību organizēšanu dalībniekiem, kuriem ir mazāk iespēju:

- 125 EUR par dalībnieku;
- papildu atbalsts organizācijām, kas īsteno projektus, kuri aktīvi sekmē iekļaušanu un daudzveidību, jo īpaši nolūkā uzrunāt grūti aizsniedzamas grupas, par papildu slodzi, kas var rasties, un par personālu, kas ir norīkots atbalstīt to cilvēku pilnvērtīgu līdzdalību projektā, kuriem ir mazāk iespēju.

Piešķiršanas noteikums – pamatojoties uz to dalībnieku skaitu projektā, kuriem ir mazāk iespēju.

Iekļaušanas atbalsts dalībniekiem: papildu izmaksas, kas tieši saistītas ar dalībniekiem, kuriem ir mazāk iespēju, un tos pavadošajām personām:

- 100 % no attiecināmajām izmaksām;
- mērķis ir segt visas īpašo vajadzību izmaksas dalībniekiem, kuriem ir mazāk iespēju, lai sniegtu viņiem iespēju piedalīties ar tādiem pašiem nosacījumiem kā viņu līdzbiedriem;
- akreditētie dotāciju saņēmēji var iesniegt pieprasījumu par papildu atbalsta dalībniekam piešķiršanu visā projekta īstenošanas laikā.

Piešķiršanas noteikums – pieteikuma iesniedzējs iesniedz un pamato, valsts aģentūra izskata un apstiprina vai noraida pieprasījumu, ja tas nav pienācīgi pamatots.

SKOLU, PROFESIONĀLĀ UN PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBA / SPORTA SEKTORS

ATBALSTS DALĪBNIEKIEM

- **Proaktīva pieeja un iedrošināšana:** mērķtiecīgi uzrunājiet un aktīvi popularizējiet mobilitātes iespējas dalībniekiem, kuri paši varētu vilcināties pieteikties, piemēram, sociālekonomisku, veselības, mācīšanās vai psiholoģisku iemeslu dēļ. Sniedziet personīgu iedrošinājumu, viegli saprotamu informāciju un praktisku atbalstu pieteikšanās procesā, īpaši stiprinot pašpārliecību tiem, kuriem tā varētu trūkt.
- **Mentoring un individuālais atbalsts:** piedāvājiet mentora atbalstu pirms mobilitātes, tās laikā un pēc tās – īpaši pievēršot uzmanību emocionālajai un psiholoģiskajai labbūtībai.
- **Motivējoši piemēri:** dalieties ar iepriekšējo dalībnieku pieredzes stāstiem – īpaši no tiem, kuri pārvarējuši šķēršļus vai sākotnēji šaubījušies. Šādi stāsti var būt spēcīgs iedrošinājuma avots jauniem kandidātiem.
- **Iekļaušanas atbalsts:** izmantojiet *Erasmus+* piedāvāto iekļaušanas atbalstu, lai segtu papildus izmaksas, mazinātu šķēršļus dalībniekiem ar mazāk iespējām un nodrošinātu viņiem vienlīdzīgas iespējas piedalīties mobilitātē.

Aicinām nodrošināt *Erasmus+* mobilitātes un profesionālās pilnveides iespējas ne tikai izglītojamiem, bet arī Jūsu pedagogiem un personālam, īpaši sniedzot atbalstu tiem, kuriem ir mazāk iespēju.

Ja jūsu projektā nav paredzētas mācību mobilitātes, **meklējiet veidus, kā iesaistīt dalībniekus ar mazāk iespējām citās nozīmīgās projekta aktivitātēs** – piemēram, darba grupās, semināros, diskusijās vai kā ekspertus. Šāda iesaiste veicinās viņu personīgo un profesionālo izaugsmi, vienlaikus stiprinot projekta iekļaujošo dimensiju un vienlīdzīgas iespējas visiem.

Izvērtējiet mobilitātes vai citas dalības projektā potenciālo ietekmi uz katra dalībnieka personīgo, akadēmisko, emocionālo un sociālo attīstību.

Atcerieties – dažiem *Erasmus+* pieredze var kļūt par nozīmīgu pagriezienu punktu dzīvē, kamēr citiem tā būs vienkārši vēl viens ieraksts dzīves pieredzē!

Plašāka informācija par prioritāti un noderīgi resursi:
<https://www.erasmusplus.lv/ieklausana-un-daudzveidiba>

SALTO Resursu centra iekļaušanas un daudzveidības stiprināšanai izglītības un mācību jomā mājaslapa

erasmusprioritates@viaa.gov.lv

+371 67785405

